

Kielemme käytäntö

Suomen Akatemian kielilautakunnan tiedonantoja

27. 3. 56 Suomen Akatemian kielilautakunta lähetti Oy. Yleisradio Ab:lle seuraavan kirjeen:

»Suurimmalta osaltaan yleisradion ansiota on, että laajat kansankerrokset nykyään k u u l e v a t yleiskieltä, joka aikaisemmin oli niiden keskuudessa tuttua enimmäkseen vain kir-

joitettuna. Siten yleisradion esiintyjät ja nimenomaan sen vakinaiset kuuluttajat ja selostajat ovat äidinkielen opettajia, joiden kielenkäyttö joka päivä vaikuttaa satoihin tuhansiin suomalaisiin. Suomen Akatemian kielilautakunta pitää tämän vuoksi erittäin ilahduttavana sitä, että Oy.

Yleisradio Ab. on vapauttanut kuuluttajansa käyttämästä kahta kieltä. Se on epäilyksettä koitua kummankin kotimaisen kielen vapaan ja luontevan käytteilyn eduksi.

»Vaikutuspiirien laajuus tekee yleisradion kielenkäyttäjien vastuun hyvin suureksi: mitä päivästä toiseen kuuluaan radiosta, tarttuu korvaan, oli se hyvää tai huonoa. Haluamme kiinnittää huomiota erityisesti ääntämyspuoleen. Ääntöseikathan tuottavat nykyisessä yleiskielessämme verraten vähän hankaluutta. Melkeinpä vain vierasperäiset sanamme ovat siinä suhteessa edelleen horjuvalla kannalla, keskenään taistelevat toisaalta pituussuhteiltaan Suomen ruotsin mukainen ääntämys ja toisaalta siitä muutamissa kohdissa poikkeavan kirjoitustavan mukainen ääntämys. Tähän jälkimmäiseen on pyrittävä. Yleisimmät ääntämisvirheet — ne toistuvat tavan takaa myös yleisradion esiintyjien puheessa — ovat seuraavat:

1) yksinäiskonsonantit k, p, t, s, f äännetään vastoin kirjoitustapaa kahdentuneina, esim. *alkkoholi*, *temppera-*mentti, *ortodoksinen*, *intensiivinen*, *amffiteatteri*, *monumentaali-*nen, *inflaattio* pro *alkoholi*, *tempera-*mentti, *ortodoksinen*, *intensiivinen*, *amfiteatteri*, *monumentaali-*nen, *inflaatio*.

2) lyhyt vokaali äännetään pitkänä, esim. *alkkohooli*, *kanttooni*, *agronoo-*mi, *inflatoorinen*, *keruubi*, *ballaadi*,

kaliiffi, *intriigi*, *televissio*, pro *alkoholi*, *kantoni*, *agronomi*, *inflatorinen*, *kerubi*, *balladi*, *kalifi*, *intriigi*, *televisio*.

»Suomen Akatemian kielilautakunta pyytää nyt Oy. Yleisradio Ab:n apua tästä horjunnasta pääsemiseksi. Jos yhtiö huolehtisi siitä, että sen vakinaiset esiintyjät tutustuvat vierasperäisten sanojemme kirjoitus- ja ääntämistapaan, ja jos nämä henkilöt itse parhaansa mukaan pyrkisivät noudattamaan esim. Airilan Vierasperäiset sanat -teoksen ohjeita, niin olisi hyvät toiveet saada tämä horjunta nopeasti vähenemään.»

3. 4. 56 yleisradion ohjelmajohtaja Jussi Koskuluoma ilmoitti toimittaneensa kirjeen jäljennöksen ohjeeksi jokaiselle vakinaisesti esiintyvälle yleisradion toimihenkilölle sekä toivovansa, että aloite johtaa tulokseen. 15. ja 16. 5. Kielitoimiston hoitaja piti yleisradion selostajakursseilla kaksi luentoa, toisen hyvästä puhekielestä, toisen vierasperäisten sanojen ääntämisestä.

3. 4. 56 kielilautakunta lähetti Suomen Tietotoimistolle kirjeen, jossa se esitti samanlaisen vetoimuksen vierasperäisten sanojen kirjoituksenmukaisen ääntämyksen puolesta. Lisäksi se ehdotti, että Suomen Tietotoimisto ryhtyisi käyttämään eri henkilöitä suomen- ja ruotsinkielisten uutisten lukijoina, koska niin kuunnellun ja tiheästi toistuvan ohjelman täytyy katsoa vaativan äidinkielistä esittäjää.